

Henrik blandt ligemænd

PER HØJHOLT

Med Henrik Bjelke vidste man aldrig. Den ene dag man mødte ham, kunne han være iført et hvidt jakkesæt, sommertøj i gammeldags stil, men afstemt med årstiden, udstrålende en vis pertentlighed, dagen efter kunne man knapt genkende ham i jeans og sweatshirt og en af de der kasketter, som amerikanske college-elever går med, gerne med en påskrift fra et universitet, hvor han aldrig havde sat sine ben. Eller også havde han. Man vidste aldrig med ham.

Jeg må indrømme, at jeg var fuld af skepsis over for denne flaner, der kunne ikke være alvor skabt i den mand. Jeg tog fejl, det opdagede jeg heldigvis hurtigt. Henrik var stolt af at være forfatter, han var nærmest skabt til det, men hans stolthed gjaldt kun i første omgang ham selv, i anden lod han den ydmygt gå videre til erhvervet, jobbet, kaldet, som han godt vidste, hvem han ville dele med. Det var sandelig ikke hvem som helst, Henrik var en sikker og fordomsfuld dommer i det litterære, som nogle forfattere jo er i samtale.

Han følte sig som medlem af et broderskab, hvis øvrige medlemmer han alle kendte eller havde læst på den særlige måde, som han nu læste. Jeg har set det. Han læste ikke bogen, han åd den. Jeg har aldrig set noget lignende. Men det var naturligvis forklaringen på, at han kunne spytte lange fraser ud, når det passede ham. Den modernitet, der for mange gemytter har tørhedens og det spekulative præg, den var for Henrik kød og blod, ædelse og drikelse, og hans smag var udsøgt og normfri. Hans uskrømtede entusiasme gjaldt de mest modsatte størrelser, når kvaliteten var til stede.

Henrik og jeg mødtes mest som medlemmer af forlaget Arenas styrelse, samme forlag udgav hans bøger. Især hvad de sidste angik, var hans manglende sans for kompromis'er påfaldende. Han fattede aldrig, at hans bog ikke kunne udkomme dagen efter at han havde afleveret manuskriptet, eller at de i det mindste ikke gik foran næsten enhver metervare. I denne attitude, der misforstodes af mange, som han skulle forhandle med, var der naturligvis et kraftigt stænk ironi rettet imod ham selv, men også en stadig hævde af kvalitetens selvfølgelige retigheder, som han også gladeligt hævdede på andres vegne.

Adskillige gange faldt det i min lod at skulle redde kastanjerne ud af ilden, når hans forhandlinger – især med andre forlag – var kørt fast. Jeg talte hårdt til ham, ganske som om jeg var hans far, hvilket han med en ironisk blinken accepterede, hvilket igen fik til følge, at han anså mig for en slags problemknuser, der magtede at løse alle problemer, hvad der hurtigt viste sig at være fejlagtigt, hvilket dog ikke ødelagde hans rørende tillid.

Denne tillid var gensidig. Henrik og jeg fandt hurtigt hinanden i vores fælles mangel på alvor. Vi vidste begge to, hvad vi tog alvorligt, hvad der gjaldt liv og død, og derfor nævnte vi det sjældent. Vores gensidige indforståelse var nok. Kort sagt: Der faldt ikke mange alvorlige ord mellem os, og alligevel var det alvor hele tiden. Denne korrespondance var lynhurtig og hjertelig, men vi spildte ikke tiden med overdrevent positive udsagn. Disse var forbeholdt de udødelige, hvadenten de nu var døde eller ej.

Især da han begyndte at skrive sine „topografier“ var vores samarbejde tæt. Det var altid Henriks tekster, det gik ud over. Jeg kunne ikke klare det med mine egne. Men Henrik kunne. Og jeg var ikke den eneste, han samarbejdede med. Oftest foregik det ved, at han sendte mig den færdige topografi til gennemlæsning, og så udvekslede vi kritikken i telefonen. Ved mit første forslag til rettelse brød han gerne sammen: Så var hele arbejdet jo forgæves. Han fattede sig dog hurtigt, og så kan det nok være han gik i arbejde. Meget få af mine forsigtige forslag blev accepteret, men de satte ham igang, brød teksten op for ham, og tit arbejdede

han på stedet, i telefonen, det var oprivende og imponerende at høre ham sprudle.

Det mest langvarige møde, vi havde, skete på San Cataldo, et fint sted, hvor forfattere og andre kan bo gratis en tid, når de har et bestemt arbejde at udføre. Henrik skulle skrive sin tekst til operaen *Tycho*. Musikken blev skrevet af Poul Ruders. Jeg skulle arbejde videre med en stor roman.

Vi anede ikke før til sidst, at vi begge skulle være der, og plagedes af den gensidige bekymring, at vor nære overensstemmelse kunne ødelægge arbejdsmoralen. Min vane tro gik jeg straks igang, jeg havde jo stoffet, og inspirationen kom nok, mente jeg. Det gjorde den. Til Henriks desperation. Han havde frygtelige vanskeligheder med at komme igang. Han diskede op med samtlige de arbejdshæmninger, vi havde hørt om, og jeg turde knap nok skrive selv for ikke at frustrere ham yderligere. En morgen meddelte han mig så ud ad mundvigen, at han var begyndt at skrive, og at han aldrig i sit liv havde skrevet så elendigt. Det vidste jeg var gode tegn.

Næste morgen meddelte han mig, at han nok troede, at han var ved at blive pukkelrygget. Vi spiste morgenmad alle beboere samlet, så der var publikum. Jeg mente nok, at jeg kunne skimte en svag pukkel på hans ryg og skitserede hans skæbne som invalid i hastige træk. Så tog han selv fat, og under denne drastiske skildring skruttede han sig mere og mere, så hans ansigt til sidst befandt sig i højde med kaffekoppen. De andre kursister, hvoraf et par var læger, mente ikke man skulle spøge med den slags ting, men blev af Henrik belært om, at han da så sandelig heller ikke spøjte, og at de snarere skulle skamme sig, når de sådan kunne finde på at nægte en stakkel hjælp og støtte. Jeg fandt så en gammel stok, og ved dens hjælp stagede han sig jamrende tilbage til sin celle. Ved middagstid var puklen ikke vokset, så vi slog os til ro med, at nu kunne det nok ikke blive værre.

Hans hovednummer var dog et sidelangt ordret citat fra Samuel Becketts *Molloy*, det sted hvor faderen instruerer sønnen i at erhverve en bagagebærer. Henrik kunne det udenad, og på min opfordring gav han det til bedste i tide og utide, ubetalelig morsomt, hver eneste gang med den undertone af desperation og

vildskab, som Beckett jo kræver. Det efterfulgtes stensikkert af arrestationsscenen, hvor personen funderer over, om han og hans mod har fælles efternavn. Komik i verdensklasse, men jo for indviede.

San Cataldo ligger over for Ravenna, hvor den berømte forfatter Gore Vidal boede, og ham ville Henrik gerne træffe, og da han fik at vide, at Vidal ofte indfandt sig i en bestemt café i Ravenna, opsøgte Henrik dette sted så ofte lejlighed gaves, og det var ofte. Jeg var med et par gange, men hver gang måtte vi i fællesskab undre os over, at Vidal ikke kom. Rygtet om vores tilstedeværelse måtte da have forplantet sig til hans residens. Dog lykkedes det Henrik at være i lokalet sammen med berømtheden, men, som Henrik sagde: Vi hilste nu ikke på hinanden, jeg tror ikke han kendte mig. Det krævede kun få bemærkninger mellem os at afklare, hvilken dårlig forfatter Vidal var.

Under måltidet om aftenen havde vi lyset tændt. En aften gik det ud. Den slags skete, men Henrik løftede sit smalle hoved og sagde bebrejdende: Hovhov, hovhov! Da det ikke hjalp, rådede jeg ham til at slå fløjdørene op til Dragedalen neden for og råbe sit udråb ud på god Mussolinisk vis. Det gjorde han, stod imperatorisk i den åbne dør og råbte sit Hovhov, hovhov! ud i skumringen. Lyset kom straks, og Henrik gik tilbage til sin stol med en imperators triumferende beskedenhed. At vi alle applauderede længe og entusiastisk, anfægtede ham ikke. Man studser ikke over en selvfølge.

En af de sidste aftener, hvor Henriks arbejde skred hurtigt frem og hans skrivemaskine klaprede gennem de metertykke klostermure, viste han os sit intimeste stykke, jeg tror han kaldte det *Tango for en etbenet kunstner*. Der var bånd på optageren, jeg husker ikke hvilket, men jeg glemmer aldrig Henriks barokke tango på det smukke marmorgulv. Det var som om et insekt, udtænkt af Kafka, her kastede sig ud i en dans, universet aldrig havde set magen til. Det var et nummer, men samtidig en lidenskabelig bekendelse til den uovervindelige, som var Henriks særlige mærke. En bekendelse så intim, at man nægtede at tro det og samtidig ét komisk nummer af klasse.

Bagefter drøftede Henrik og jeg i timevis hans mulige fremtid som artist i maneger og på scener. Han var selv ivrig for tanken, men jeg frarådede den, fordi jeg efter nogen omtanke skønnede, at den ville tage livet af ham.

Det var der så i stedet en sygdom, der gjorde. Men hvorom alting er, så kan jeg ikke rigtig nægte mig eller Henrik den ret at drømme om en anden manege, hvor der blandt publikum er ånder som Nabokov, Joyce og Beckett, og når Henrik giver sit nummer, vil de straks vide, at de applauderer en ligemand.

